

Jordbruk- och analysavdelningen
Johan Nilsson
073-853 50 33
johan.nilsson@jordbruksverket.se

Jenny Noel
Enheten för jordbruk och livsmedelsföretagande
Landsbygds- och infrastrukturdepartementet
Regeringskansliet
103 33 Stockholm
LI2026/ 00149

Rapport från mötet i expertgruppen och förvaltningskommittén för gemensamma marknadsfrågor den 20 april 2026

Sammanfattning

- Vid kommittémötet genomfördes röstning av genomförandeförordning som fastställer tullkvoter och regler för hantering av vissa varor med anledning av handelsavtalet med Mercosurländerna. Föreslagen genomförandeförordning röstades igenom.
- Vid mötet redogjordes även för de ändringar som gjorts i regelverken i syfte att möjliggöra tredjeländer använda ELAN.
- På expertgruppsmötet aviserade systemadministratör om ett nytt nyhetsbrev för ELAN, samt en uppmaning till medlemsländerna att börja testa systemet.
- Slutligen redogjordes för marknadssituationen för gödningsmedel där man sammanfattningsvis kunnat konstatera att produktionen inom EU ligger på en stabil nivå men priserna på drivmedel och gödningsmedel ökat kraftigt.

Deltagare: Från Sverige deltog Johan Nilsson

Nästa möte: 20 maj 2026

Kommitté och expertgruppsmöte bytte plats till att kommittémötet ägde rum först.

Kommittémöte

1.1 Utkast till genomförandeförordning som ändrar (EU) 2020/761 och (EU) 2020/1988 gällande vissa tullkvoter som följd av handelsavtalet mellan EU och Mercosur, Argentina, Brasilien, Paraguay och Uruguay

Inledningsvis ställdes en fråga rörande nötkött och hur det kommer att fungera med tullkvoter med dokumentation som utfärdats innan 1 maj som kommer till

förtullning efter 1 maj. KOM förtydligade att det är tullsats vid förtullningstillfället som gäller vilket gör att varor kan anlända med dokumentation som säger nuvarande tullsats men tullmyndighet behöver använda sig av aktuella data från databasen.

Härefter följde en kort historik. Det tillfälliga handelsavtalet (ITA) signerades av EU den 17 januari 2026. Rådet beslutade därefter om provisorisk tillämpning från och med första dagen av andra månaden som följer efter ratificering av Mercosurländerna. Efter detta återstår ett slutförande av nödvändiga processer för att implementering ska kunna ske från och med 1 maj 2026.

KOM redogjorde för de förändringar som sker i och med tillämpningen av genomförandeförordningen.

Förändringar i befintliga tullkvoter för "Hilton"-biff (09.4450, 09.4452, 09.4453, 09.4455) innebär sänkning av tull inom kvot från 20% till 0%. Övriga regler för ovan nämnda kvarstår. För socker till raffinering från Brasilien (09.4318) dras 180000 ton bort från befintlig tullkvot och överförs till ny kvot (09.4915) med en inom kvots-tull på 0%.

Implementeringen innebär även bland annat att tullkvotsperioden är mellan 1 januari till 31 december och pro-rata för 2026 är 8/12 av årlig kvantitet.

25 nya tullkvoter införs varav 22 är för jordbruksprodukter. 14 av de nya tullkvoterna är kvoter som hanteras med licenser och 8 hanteras enligt först till kvarn-principen (First come, first serve). 3 av de nya tullkvoterna är processade jordbruksprodukter.

Avtalet med Mercosur innebär att Mercosurländerna har möjlighet att allokera tullkvoter mellan sig. Det är under förutsättning att detta meddelas senast 90 dagar i förväg. Under 2026 kommer det dock inte vara aktuellt.

Efter detta följde en kort redogörelse över de mindre förändringar som kommer att behöva göras utöver de föreslagna. Dessa är av marginell karaktär och handlar om att ändra måttenheter och ordval och inget som har en praktisk påverkan.

Planen för genomförandeförordningen är att efter röstning på mötet, publicera i EU:s officiella tidning och förordningens tillämpning ska gälla från och med 1 maj 2026.

Efter redovisningen öppnades för frågor.

Ett av medlemsländerna meddelar att de är medvetna att röstningen är av teknisk karaktär men att de ändå avsåg att rösta nej till förordningen på grund av att de är emot avtalet som helhet.

2 andra medlemsländer aviserade samma ställningstagande.

Ett medlemsland meddelade att de inte kommer att rösta mot förslaget men underströk vikten av skyddsåtgärder för känsliga produkter inom den inre marknaden och en plan för att kompensera jordbrukare inom unionen vid eventuella marknadsstörningar.

Ett medlemsland aviserade att de kommer att avstå från att rösta.

Härefter följde röstning med handuppräckning.

25 medlemsländer närvarade vid röstning. 3 medlemsländer röstade nej, ett medlemsland avstod från att rösta och följaktligen konstaterades att 21 medlemsländer röstade ja till förslaget.

2.1 Kommissionens genomförandeförordning som ändrar (EU) 2016/1239, (EU) 2020/761, (EU)2020/1988 och 2025/1272, i syfte att tillåta tredje land att använda ELAN på frivillig bas

Vid mötet redogjordes för de ändringar som gjorts vilket i huvudsak handlade om klagörande texter. Bland annat förtydligas i artikel 16, (EU) 2016/1239, att tull/licensutfärdande myndighet, kan vid tvivel om riktigheten av licensen, återsända eller be om förtydligande från den andra myndigheten. Ändringar i (EU) 2020/761 gällde även det en del klagöranden.

Planen framåt: Detta var sista presentationen innan ISC. Därefter följer sedvanlig feed-back-mekanism och planen är att rösta den 22 juni.

3.1 Övriga frågor

Inga övriga frågor.

Expertgruppsmöte

1.1 Övergång till ELAN: Introduktion, test och vägledning.

Systemadministratören för ELAN presenterade ett nytt nyhetsbrev för ELAN. Syftet med nyhetsbrevet är att delge information om förändringar, eventuella buggar och även framtida planer. Nyhetsbrevet finns på CIRCABC och kommer också skickas ut via mail.

Det uppmanades att börja testa ELAN så snart som möjligt och meddela om det dyker upp frågor. En undersökning kommer att skickas ut för att få information gällande respektive medlemslands planering, i syfte att få en överblick. Deadline

för detta är 4 maj. Det poängterades också att tillgången till ELAN:s produktionsmiljö är en reglerad process vilken innefattar ett godkännande baserat på ett antal formulär som ska komma in från respektive medlemsland.

2.1 Uppdatering om marknaden för gödningsmedel

Inledningsvis delgavs tips på användbara länkar till marknadsdata och marknadsobservationer.

Analys av de senaste 5 åren visade en energikris 2021–2022 med bland annat ökade drivmedelspriser. 2023–2025 stabiliserades priserna men var volatila samt att beroendet av gas skiftades bort från Ryssland. Under 2025 infördes nya tullar på gödningsmedel från Ryssland och under 2026 eskalerade konflikten i Mellanöstern med kraftigt ökande priser på drivmedel och gödningsmedel som följd.

Produktionen av gödningsmedel inom EU har under 2025 varit något längre än 2024 och under 2026 har inledningsvis nivåerna varit runt medelnivåerna av 2025. Senaste siffrorna visar produktionsnivåer som ligger i nivå mellan 2024 och 2025. Producenter på marknaden inom EU har bekräftat att produktionen är fortsatt stabil.

Efter en tids lageruppbyggnad har handeln med kväve beträffande både export och import sjunkit under medelvärdet. 1 miljon ton kvävegödningsmedel har importerats under 2026 vilket är under medel. Importen kommer framför allt från Egypten. Noterbart är att importen från Ryssland står för en försumbar andel. Import från Kina står för näst största andelen med ca 122000 ton. Exportrestriktioner kommer dock införas från Kinas håll vilket kommer förändra läget. Import från Mellanöstern står historiskt för endast 1–1,5%. Exporten går framför allt till USA och UK.

Gällande import av ammoniak kommer ca 30000 ton från mellanöstern vilket står för ca 1%. Huvudsakliga importen till EU kommer från Ryssland och Algeriet.

Importen av fosforgödningsmedel har varit 2 miljoner ton under perioden mellan 2025 och första tre månaderna av 2026, framför allt från Marocko. Mindre än 1% kommer från Mellanöstern. EU har alltså stort beroende av Marocko för detta, vilka dock i sin tur har behov av svavel (viktig beståndsdel) från mellanöstern. Priset på svavel har ökat kraftigt vilket kommer få effekter även på EU.

Marknadssituationen för kaliumgödningsmedel liknar övriga men beroendet är något högre av Mellanöstern där Israel och Jordanien står för 22,7% av EU:s import. Under 2026 har EU importerat ca 800000 ton. Övergripande bedöms dock marknaden vara stabil. EU:s import från Ryssland står för nära 20%, vilket är en minskning till ca 20% av tidigare nivåer.

Priser på gödningsmedel har under mars 2026 ökat kraftigt och baserat på de första 2 veckorna i april konstateras fortsatt ökning. Priset på urea har exempelvis ökat med 48% sedan 27 februari.

Sammanfattningsvis kan konstateras att jordbrukare inom EU, tack vare lageruppbyggnad under 2025, lågt beroende av mellanöstern samt pågående inomeuropeisk produktion, har behovet av gödningsmedel täckta för närvarande. Dock finns dock en oro för nästa säsong och det har skett vissa förändringar i vilken typ av gödningsmedel som används.

KOM meddelar att man jobbar på en handlingsplan gällande gödningsmedel som har både kort- och långsiktiga aspekter. I detta arbete har man kontinuerlig kontakt med flera aktörer i leveranskedjan.

Delges

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet

- Jenny.noel@regeringskansliet.se
- Li.registrator@regeringskansliet.se

Jordbruksverket

- Mirja.Hjers@jordbruksverket.se
- Patrik.Eklof@jordbruksverket.se
- Anna.Lindgren@jordbruksverket.se
- Bjorn.Ekblom@jordbruksverket.se
- Eva.Jirskog@jordbruksverket.se
- Klas.Broden@jordbruksverket.se
- Kristina.Mattsson@jordbruksverket.se

Tullverket

- marcus.landin@tullverket.se